

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
נישואין, גירושין ומה שביניהם
אילת סג"ל
עולמות - בית הספר ללימודי יהדות ותרבות ישראלית
02-844-95
Marriage, Divorce, and Everything in Between

מתקשב	סוג הקורס:
4	היקף נ"ז:
תשפ"ו	שנת לימודים:
קיץ	סמסטר:
_____	יום ושעה:
יום ד שעה 14.00 בתיאום מראש במייל	שעת קבלה:
ayeletandmichael@gmail.com	מייל מרצה:
_____	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הקורס עוסק בדיני הנישואין והגירושין במשפט העברי. בחלק הראשון של הקורס נעסוק ביצירת קשר הנישואין: השידוכין, הקידושין וההתפתחויות שחלו במוסדות אלה. נלמד כיצד יש לערוך קידושין כדת משה וישראל, מהו מעמד ההלכתי של ידועים בציבור ונישואים אזרחיים. נדון במהותה של הכתובה ובמשמעותה בימינו, נכיר את הזכויות והחובות של בני הזוג זה כלפי זה במסגרת חיי הנישואין. כן נעסוק באפשרות של ריבוי נשים ובדרכים השונות בהן נקטו קהילות שונות על מנת להגן על נשים מפני מצב של ריבוי נשים. בחלק השני של הקורס נעסוק בפירוק קשר הנישואין במות אחד מבני הזוג או בגירושין. נדון בסיטואציה של נשים עגונות ונראה פתרונות הלכתיים בהם נעשה שימוש כדי להתיר עגונות ולמנוע מראש מצבים של עגינות. נכיר את הבסיס לדיני הגירושין במשפט העברי ונדון בעילות גירושין שונות במקרים של גירושין ביוזמת האשה וגירושין ביוזמת האיש. בין היתר נעסוק בעילות הגירושין: בגידה, אלימות

ובעיות פוריות. השיעורים האחרונים של הקורס יוקדשו להכרות עם מנגנונים הלכתיים שפותחו במטרה למנוע מצבי סירוב גט ועגינות.

מטרות הקורס

לדיני הנישואין והגירושין במשפט העברי יש השלכה מעשית על חייהם של האזרחים היהודים החיים במדינת ישראל. בקורס נלמד להכיר את ההתפתחויות שחלו בדיני הנישואין והגירושין, ונבחן את ההשלכות שיש לכך בימינו. בכל נושא ייבחנו המקורות המקראיים והתלמודיים ויישומם הלכה למעשה בספרות הפסיקה, בספרות השו"ת ובפסקי דין רבניים מן העשורים האחרונים. יודגשו מקומם של תקנות, מנהגים ושטרות ביצירת שינויים הלכתיים נדרשים.

מאחר וענייני הנישואין והגירושין במדינת ישראל נתונים בסמכותם של בתי הדין הרבניים נעסוק הן בהכרת המשפט העברי והן בסוגיות משפטיות, נלמד את החוק הישראלי בנושא ונבחן סוגיות שונות העולות מהחיבור בין דת ומדינה.

ידע

הלומדים יתארו את השלבים השונים המרכיבים את הנישואין וינתחו את מערכת החובות והזכויות בין האיש והאשה במהלך חיי הנישואין על פי ההלכה.

הלומדים יעמיקו בהבנת מושגי היסוד בדיני הנישואין והגירושין במשפט העברי. הלומדים יגדירו מה מוביל למציאות הקשה של בעיית העגינות וסירוב הגט בימינו וידונו בפתרונות מסוגים שונים.

מיומנויות

הלומדים יזהו וינתחו מנגנונים שונים בהם ההלכה משתמשת לשם יצירת שינויים נדרשים. הלומדים יבחינו בהתפתחויות בהלכה בין תקופות שונות ויזהו תהליכים של שינוי והתפתחות. הלומדים ישוו בין המציאות ההלכתית בתפוצות ישראל השונות ויעמדו על נקודות הדמיון והשוני ביניהן.

ערכים

הלומדים יגבשו את תפיסת עולמם בנוגע ליחסי דת ומדינה בנושא המעמד האישי ונישואין וגירושין בישראל. בין היתר, הלומדים יביעו עמדה מנומקת בנושא פתיחת מסלול נישואים אזרחיים בישראל.

מהלך הקורס:

בקורס 26 יחידות למידה, בכל יום במהלך תקופת הקורס יעלו לאתר הקורס הקלטה וסיכום כתוב של יחידה אותה יש ללמוד, כל יחידה מקבילה לשיעור של שעה וחצי, מומלץ לצפות בהקלטה ולהעזר בסיכום הכתוב לחזרה ולבחינת ההבנה.

באתר הקורס יופיעו בכל יחידה כל החומר הלימודי והמקורות הרלוונטיים לאותה היחידה, כולל הקלטת שיעור, סיכום כתוב של היחידה, כתבות וסרטונים.

תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	שידוכין, קידושין ונישואין: הגדרות והתפתחויות	יחידה כתובה ומוקלטת	
2	דרכי הקידושין, הצורך ברצון הבעל והאישה בקידושין	יחידה כתובה ומוקלטת	
3	מעמדם ההלכתי של ידועים בציבור	יחידה כתובה ומוקלטת	
4	מעמדם ההלכתי של נישואים אזרחיים	יחידה כתובה ומוקלטת. (קריאת רשות: מספר 1 ברשימה הביבליוגרפית)	
5	הכתובה: מטרתה, מהותה ומשמעותה לימינו	יחידה כתובה ומוקלטת	
6	יחסי ממון בין בני זוג במקורות ההלכה	יחידה כתובה ומוקלטת	
7	מערכת החיובים ההדדיים הנוצרת בין בני זוג עם הנישואין	יחידה כתובה ומוקלטת	
8	חובת מזונות: הגדרות, עקרונות-על	יחידה כתובה ומוקלטת	
9	מצוות עונה: הגדרות, עקרונות-על, ומקרי מבחן	יחידה כתובה ומוקלטת (קריאת רשות: מספרים 2 ו-3 ברשימה הביבליוגרפית)	
10	ריבוי נשים – מן המקרא עד לסוף תקופת הגאונים	יחידה כתובה ומוקלטת	
11	ריבוי נשים – מהפכה באשכנז	יחידה כתובה ומוקלטת	
12	ריבוי נשים – הגנה על האשה הספרדית	יחידה כתובה ומוקלטת	
13	מצוות יבום וחליצה – הגדרות והעדפות	יחידה כתובה ומוקלטת	
14	פתרונות הלכתיים לטובת יבמה המסרבת להתייבם	יחידה כתובה ומוקלטת	בוחן אמצע בלמדה
15	התרת עגונות	יחידה כתובה ומוקלטת	
16	התרת עגונות	יחידה כתובה ומוקלטת	
17	פתרונות מניעתיים לעגונות	יחידה כתובה ומוקלטת (קריאת רשות: מספר 4 ברשימה הביבליוגרפית)	
18	מבוא לדיני גירושין	יחידה כתובה ומוקלטת	
19	עילות גירושין - אלימות	יחידה כתובה ומוקלטת	
20	עילות גירושין: בגידה	יחידה כתובה ומוקלטת	
21	עילות גירושין: קשיי פוריות	יחידה כתובה ומוקלטת	
22	עילות גירושין: 'מאיס עלי'	יחידה כתובה ומוקלטת	

23	גירושין ביזמת האיש	יחידה כתובה ומוקלטת
24	הפקעת קידושין	יחידה כתובה ומוקלטת (קריאת רשות: מספר 5 ברשימה הביבליוגרפית)
25	קידושין ונישואין על תנאי	יחידה כתובה ומוקלטת
26	הסכמי קדם-נישואין למניעת סירוב גט	יחידה כתובה ומוקלטת (קריאת רשות: מספר 6)

* ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
30 % מהציון הסופי	בוחן אמצע באתר הקורס בלמדה
70 % מהציון הסופי	מבחן מסכם

דרישות הקורס

לימוד היחידות באתר הקורס בקצב הנדרש.
ביצוע מטלת אמצע (בוחן) במודל באתר הקורס.
מבחן מסכם פרונטלי בקמפוס.

דרישות קדם

אין דרישות קדם

חומר מחייב למבחנים

היחידות הכתובות והמוקלטות שיועלו לאתר הקורס, סיכומי הדיונים בפורום הדיונים באתר הקורס.

ביבליוגרפיה: (רשות)

- <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3674199,00.html>
- יונה פרנקל, "תלמידי חכמים וביתם", בתוך: עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, תל אביב תשמ"א, עמ' 99-115.
- שולמית ולר, "קובץ הסיפורים בסוגיית כתובות דף סב ע"ב - סג ע"א", טורא, א (תשמ"ט) עמ' 95-108.
- דרור פיקסלר ועמיחי רדזינר, "נתינת גט קודם יציאה למלחמה", תחומין, כז (תשס"ז), עמ' 409-425.
- ש' ריסקין, "הפקעת קידושין - פתרון לעגינות", תחומין, כב (תשס"ב), עמ' 191-209.
- אלישע אבינר ואברהם סתיו, "הסכם מאהבה: הרקע והיסוד ההלכתי", צהר, לח (תשע"ה), עמ' 71-94.